

HOTĂRÂREA CURȚII

2 mai 1996*

Brennet AG împotriva Vittorio Paletta

(Cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare, formulată de Bundesarbeitsgericht)

„Securitate socială - Recunoașterea incapacității de muncă”

Cauza C-206/94

În cauza C-206/94,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CE, de către Bundesarbeitsgericht, pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

Brennet AG

și

Vittorio Paletta,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 22 alineatul (1) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familiile acestora care se deplasează în cadrul Comunității (JO L 149, p. 2), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 2001/83 al Consiliului din 2 iunie 1983 (JO L 230, p. 6), precum și privind interpretarea și validitatea articolului 18 alineatele (1) - (5) din Regulamentul (CEE) nr. 574/72 al Consiliului din 21 martie 1972 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 (JO L 74, p. 1),

CURTEA,

compusă din domnii G. C. Rodríguez Iglesias, președinte, C. N. Kakouris, J.-P. Puissechet și G. Hirsch, președinți de cameră, G. F. Mancini, F. A. Schockweiler, J. C. Moitinho de Almeida (raportor), P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, P. Jann, H. Ragnemalm, L. Sevón și M. Wathelet, judecători,

avocat general: domnul G. Cosmas,

grefier: domnul H. A. Rühl, administrator principal,

după examinarea observațiilor scrise prezentate:

– pentru Brennet AG, de către Jobst-Hubertus Bauer, avocat în Baroul din Stuttgart,

– pentru domnul Paletta, de către Horst Thon, avocat în Baroul din Offenbach,

* Limba de procedură: germana.

– pentru guvernul german, de către domnul Ernst Röder, Ministerialrat în Ministerul Federal al Economiei, în calitate de agent,

– pentru Consiliul Uniunii Europene, de către doamna Sophia Kyriakopoulou și domnul Guus Houttuin, membri ai Serviciului Juridic, în calitate de agenți,

– pentru Comisia Comunităților Europene, de către doamna Maria Patakia, membru al Serviciului Juridic, și domnul Horstpeter Kreppel, funcționar detașat pe lângă acest serviciu, în calitate de agenți,

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea susținerilor orale ale Brennet AG, reprezentată de Jobst-Hubertus Bauer și Martin Diller, avocat în Baroul din Stuttgart, ale guvernului german, reprezentat de domnul Ernst Röder, ale Consiliului, reprezentat de doamna Sophia Kyriakopoulou și de domnul Guus Houttuin, și ale Comisiei, reprezentată de doamna Maria Patakia și de domnul Horstpeter Kreppel, în ședința din 14 noiembrie 1995,

după ascultarea concluziilor avocatului general, prezentate în ședința din 30 ianuarie 1996,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin ordonanța din 27 aprilie 1994, primită de Curte la 14 iulie 1994, Bundesarbeitsgericht a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, trei întrebări preliminare privind interpretarea articolului 22 alineatul (1) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familiile acestora care se deplasează în cadrul Comunității (JO L 149, p. 2), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 2001/83 al Consiliului din 2 iunie 1983 (JO L 230, p. 6, denumit în continuare „Regulamentul nr. 1408/71”), precum și privind interpretarea și validitatea articolului 18 alineatele (1) - (5) din Regulamentul (CEE) nr. 574/72 al Consiliului din 21 martie 1972 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 (JO L 74, p. 1).

2 Aceste întrebări au fost adresate în cadrul unui litigiu între domnul Paletta, resortisant italian și angajatorul acestuia, societatea Brennet AG (denumită în continuare „Brennet”), stabilită în Germania, cu privire la refuzul acesteia de a plăti în continuare salariul domnului Paletta în conformitate cu Lohnfortzahlungsgesetz (Legea germană privind plata în continuare a salariului) din 27 iulie 1969 (BGBl. I, p. 946, denumită în continuare „LFZG”).

3 LFZG prevede că în cazul în care, ulterior angajării sale, un lucrător este incapabil să își desfășoare activitatea, ca urmare a unei incapacități de muncă pentru care acesta nu este responsabil, angajatorul trebuie să plătească în continuare lucrătorului salariul pe perioada incapacității de muncă pentru cel mult șase săptămâni.

4 Din dosar reiese că domnul Paletta, împreună cu soția și cei doi copii, s-au declarat bolnavi în timpul concediului acordat de Brennet, pentru perioada 17 iulie - 12 august 1989, iar Brennet a refuzat să le plătească salariile pe parcursul primelor șase săptămâni care au urmat debutului bolii, pentru motivul că a considerat că rezultatele examenelor medicale efectuate în străinătate, în legătură cu veridicitatea cărora avea motive serioase de îndoială, nu erau de natură să creeze obligații pentru societate.

5 În aceste condiții, Arbeitsgericht Lörrach, instanța sesizată cu privire la litigiu, a adresat Curții mai multe întrebări preliminare privind interpretarea articolului 18 din Regulamentul nr. 574/72.

6 Prin Hotărârea din 3 iunie 1992, Paletta (cauza C-45/90, Rec. p. I-3423), Curtea a hotărât că articolul 18 alineatele (1) - (4) din regulament trebuie interpretat în sensul că concluziile examenelor medicale efectuate de instituția de la locul de reședință sau de ședere cu privire la debutul și durata incapacității de muncă creează obligații în fapt și în drept pentru instituția competentă, chiar și în cazul în care aceasta este angajatorul și nu o instituție de securitate socială, atunci când aceasta nu solicită examinarea persoanei în cauză de către un medic la alegerea sa, astfel cum este autorizată în temeiul articolului 18 alineatul (5).

7 Având în vedere acest răspuns, Arbeitsgericht a admis cererea domnului Paletta și a membrilor familiei sale. În cadrul procedurii de apel, această decizie a fost confirmată de Landesarbeitsgericht.

8 Brennet a introdus, prin urmare, un recurs în revizuire în fața Bundesarbeitsgericht care exprimă mai multe îndoieli cu privire la domeniul de aplicare al Hotărârii Paletta, menționată anterior.

9 În primul rând, instanța de trimitere dorește să afle dacă reclamantul poate invoca în mod util articolul 22 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71 pentru a obține plata salariului pentru întreaga sau numai pentru o parte din perioada de incapacitate de muncă în litigiu. De fapt, această dispoziție nu conferă dreptul la prestații în bani, printre care se numără dreptul la plata continuă a salariului în sensul LFZG, decât atunci când starea lucrătorului „necesită acordarea imediată” a acestor prestații. Cu toate acestea, legislația germană aplicabilă, conform căreia salariul nu se plătește decât la sfârșitul fiecărei luni, pare să excludă acordarea imediată a prestațiilor în litigiu.

10 În al doilea rând, instanța națională observă că, în practică, certificatele care atestă incapacitatea de muncă nu corespund întotdeauna realității, în special atunci când au fost eliberate sau obținute în mod abuziv. Ținând seama de această constatare, Bundesarbeitsgericht a elaborat o jurisprudență conform căreia, în caz de abuz, angajatorul poate contesta veridicitatea unui certificat medical. În acest scop, angajatorul trebuie să invoce, pe baza unor dovezi corespunzătoare, că există motive serioase pentru a pune sub semnul întrebării existența incapacității de muncă. În acest caz, lucrătorului îi revine obligația de a aduce dovezi suplimentare pentru a susține existența incapacității de muncă.

11 Conform instanței de trimitere, Hotărârea Curții în cauza Paletta, menționată anterior, nu permite formularea unui răspuns suficient de clar la întrebarea dacă și în ce măsură instanța națională poate, în aplicarea articolului 18 din Regulamentul nr. 574/72, să ia în considerare un abuz din partea lucrătorului în cauză.

12 În această privință, aceasta observă că posibilitatea ca angajatorul să aducă dovada unor elemente de fapt din care se poate deduce cu certitudine sau cu un grad suficient de probabilitate că incapacitatea de muncă nu a existat nu este incompatibilă cu obiectivele regulamentelor în cauză. Pe de altă parte, excluderea acestei posibilități ar favoriza lucrătorul care se îmbolnăvește în străinătate în raport cu lucrătorul a cărui boală apare în Germania, ceea ce ar fi contestabil din punct de vedere juridic, ținând cont de faptul că, în conformitate cu considerentele sale, Regulamentul nr. 1408/71 are ca obiectiv, pe de o parte, asigurarea tratamentului egal al tuturor resortisanților statelor membre în raport cu diferite legislații

naționale și, pe de altă parte, garantarea dreptului lucrătorilor și persoanelor aflate în întreținerea acestora de a beneficia de prestații de securitate socială, indiferent care este locul de muncă sau locul de reședință.

13 În al treilea rând, Bundesarbeitsgericht dorește să afle dacă, în cazul în care articolul 18 din Regulamentul nr. 574/72 ar trebui interpretat în sensul în care exclude dovada unui abuz în fața instanței naționale, această dispoziție nu ar ignora principiul proporționalității. De fapt, scopul urmărit de articolul 18 nu impune ca angajatorul să fie privat de posibilitatea de a aduce dovada existenței unui abuz, iar dovada unui astfel de abuz nu pune în discuție libera circulație a lucrătorilor, ci permite împiedicarea obținerii prin fraudă de către solicitant a unor prestații necuvenite.

14 Având în vedere aceste îndoieli, Bundesarbeitsgericht a hotărât să suspende judecata pentru a adresa Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) În măsura în care aplicarea sa se supune necesității prestațiilor imediate, articolul 22 alineatul (1) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 trebuie interpretat în sensul că Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 încetează să se aplice plății în continuare a salariului de către angajator în condițiile în care, în conformitate cu legislația germană relevantă, prestațiile nu se plătesc decât după un anumit timp (trei săptămâni) de la apariția incapacității de muncă?

2) Interpretarea articolului 18 alineatele (1) - (4) și (5) din Regulamentul (CEE) nr. 574/72 al Consiliului din 21 martie 1972 pe care Curtea a formulat-o în hotărârea pronunțată la 3 iunie 1992 în cauza C-45/90 semnifică faptul că angajatorului i se interzice să aducă dovada existenței elementelor de fapt constitutive ale unui abuz, elemente din care se poate deduce cu certitudine sau cu o probabilitate suficient de mare că incapacitatea de muncă nu a existat?

3) În cazul unui răspuns afirmativ la a doua întrebare, articolul 18 din Regulamentul nr. 574/72 al Consiliului din 21 martie 1972 este contrar principiului proporționalității (articolul 3b paragraful al treilea din Tratatul CE)?”

Cu privire la prima întrebare preliminară

15 Prin această întrebare, instanța națională vizează să afle dacă articolul 22 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretat în sensul că vizează o reglementare națională conform căreia un salariat are dreptul, în cazul unei incapacități de muncă, la plata în continuare a salariului pe o anumită perioadă de timp, chiar și în cazul în care salariul nu este plătit decât după un anumit timp de la apariția incapacității.

16 În conformitate cu articolul 22 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1408/71, lucrătorul care îndeplinește condițiile impuse de legislația statului competent pentru a beneficia de dreptul la prestații de boală și maternitate și:

„a) a cărui stare necesită imediat prestații pe parcursul șederii pe teritoriul unui alt stat membru

...

are dreptul:

i) la prestații în natură acordate, în numele instituției competente, de către instituția de la locul de ședere sau de reședință în conformitate cu legislația pe care o aplică, ca și când ar fi afiliat

la aceasta, durata perioadei pe parcursul căreia se furnizează prestații fiind reglementată, cu toate acestea, de legislația statului competent;

b) la prestații în numerar acordate de instituția competentă în conformitate cu dispozițiile legislației pe care aceasta o aplică. Cu toate acestea, după acordul între instituția competentă și instituția de la locul de ședere sau de reședință, aceste prestații pot fi acordate de această din urmă instituție în numele primei instituții, în conformitate cu legislația statului competent”.

17 Conform Brennet, articolul 18 din Regulamentul nr. 574/72, aplicabil în caz de incapacitate de muncă apărută pe parcursul unei șederi într-un stat membru, altul decât statul membru competent în temeiul articolului 24 din același regulament, poate fi invocat numai dacă sunt îndeplinite condițiile enunțate la articolul 22 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) din Regulamentul nr. 1408/71. În caz contrar, acordarea prestațiilor este reglementată exclusiv de dreptul statului membru competent, în speță dreptul german.

18 În această privință, Brennet observă că, prin introducerea în textul articolului 22 a expresiei „a cărui stare necesită prestații imediate”, legislatorul comunitar a dorit să limiteze punerea în aplicare a mecanismului prevăzut de acesta la situații de urgență. Cu toate acestea, în conformitate cu legislația germană, dreptul la plata în continuare a salariului apare nu la momentul debutului incapacității de muncă, ci la data plății salariului în conformitate cu condițiile de angajare, anume la sfârșitul fiecărei luni. În consecință, domnul Paletta nu a avut nevoie imediată de prestațiile în bani întrucât el nu putea solicita salariul decât la 31 august 1989, adică la 24 de zile după debutul incapacității de muncă.

19 Această interpretare a articolului 22 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) din Regulamentul nr. 1408/71 nu poate fi acceptată.

20 Astfel cum a subliniat Comisia în mod întemeiat, prin enunțarea condiției că starea bolnavului trebuie să „necesite prestații imediate”, această dispoziție impune constatarea necesității medicale a prestațiilor imediate. În cazul în care această condiție vizează în mod incontestabil „prestațiile în natură” imediat necesare, ea implică și faptul că, în astfel de cazuri de urgență, persoana interesată poate avea dreptul și la „prestații în numerar” corespunzătoare care, astfel cum rezultă din jurisprudența Curții (Hotărârea din 30 iunie 1966, Vaassen-Göbbels, cauza 61/65, Rec. p. 377) sunt destinate esențial compensării pierderii salariale a lucrătorului bolnav și, prin urmare, vizează asigurarea subsistenței acestuia care, altfel, ar putea fi compromisă.

21 În plus, interpretarea susținută de Brennet ar avea ca consecință faptul că numai lucrătorii care se îmbolnăvesc în jurul datei de plată a drepturilor salariale ar putea beneficia de mecanismul prevăzut la articolul 22. O astfel de interpretare, care face abstracție de nevoile lucrătorului bolnav, se dovedește incompatibilă cu obiectivele urmărite de dispoziția în cauză.

22 Prin urmare, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 22 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretat în sensul că vizează o reglementare națională conform căreia un lucrător are dreptul, în cazul unei incapacități de muncă, la plata în continuare a salariului pe o anumită perioadă de timp, chiar și în cazul în care salariul nu se plătește decât după un anumit timp de la apariția incapacității.

Cu privire la a doua întrebare preliminară

23 În Hotărârea Paletta, menționată anterior, Curtea s-a limitat la interpretarea articolului 18 alineatele (1) - (4) din Regulamentul nr. 574/72, fără a lua în considerare în mod specific cazul unei utilizări abuzive sau frauduloase a acestei dispoziții.

24 În ceea ce privește întrebarea dacă instanța națională poate, în caz de comportament abuziv al părții interesate, să conteste constatările referitoare la incapacitatea de muncă emise în conformitate cu articolul 18 din Regulamentul nr. 574/72, trebuie să se amintească faptul că, în conformitate cu jurisprudența Curții, părțile interesate nu se pot prevala în mod abuziv sau fraudulos de dreptul comunitar (a se vedea, în special, în domeniul libertății de a presta servicii, Hotărârea din 3 decembrie 1974, Van Binsbergen, cauza 33/74, Rec. p. 1299, considerentul 13 și Hotărârea din 5 octombrie 1994, TV10, cauza C-23/93, Rec. p. I-4795 considerentul 21; în materie de liberă circulație a mărfurilor, Hotărârea din 10 ianuarie 1985, Leclerc și alții, cauza 229/83, Rec. p. 1, considerentul 27; în materie de liberă circulație a lucrătorilor, Hotărârea din 21 iunie 1988, Lair, cauza 39/86, Rec. p. 3161, considerentul 43; în materie de politică agricolă comună, Hotărârea din 3 martie 1993, General Milk Products, cauza C-8/92, Rec. p. I-779, considerentul 21).

25 Prin urmare, deși instanțele naționale pot, pe baza unor dovezi obiective, să țină seama de comportamentul abuziv sau fraudulos al persoanei interesate, pentru a-i refuza, după caz, beneficiul dispozițiilor de drept comunitar invocate, aceste instanțe trebuie totuși să ia în considerare, pentru evaluarea unui asemenea comportament, obiectivele urmărite de dispozițiile în cauză.

26 Cu toate acestea, jurisprudența menționată de instanța națională, conform căreia lucrătorului îi revine obligația de a aduce dovezi suplimentare pentru susținerea existenței incapacității de muncă atestate prin certificat medical, în cazurile în care angajatorul invocă și dovedește că există motive serioase pentru a pune la îndoială existența pretinsei incapacități, nu este compatibilă cu obiectivele urmărite de articolul 18 din Regulamentul nr. 574/72. De fapt, aceasta ar crea pentru lucrătorul a cărui incapacitate de muncă a survenit într-un stat membru altul decât statul membru competent dificultăți în furnizarea dovezii pe care reglementările comunitare doresc în mod expres să le elimine.

27 Pe de altă parte, această dispoziție nu împiedică angajatorul să aducă dovezi care să permită, după caz, instanței naționale să constate existența unui comportament abuziv sau fraudulos care rezultă din faptul că, deși lucrătorul invocă o incapacitate de muncă stabilită în conformitate cu articolul 18 din Regulamentul 574/72, acesta nu a fost bolnav.

28 Prin urmare, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că interpretarea articolului 18 alineatele (1) - (5) din Regulamentul nr. 574/72 pe care Curtea a formulat-o în Hotărârea Paletta, menționată anterior, nu implică faptul că i se interzice angajatorului să aducă dovezi care să permită, după caz, instanței naționale să constate existența unui comportament abuziv sau fraudulos care rezultă din faptul că, deși lucrătorul invocă o incapacitate de muncă stabilită în conformitate cu articolul 18, menționat anterior, acesta nu a fost bolnav.

29 Având în vedere răspunsul la a doua întrebare preliminară, nu este necesar să se răspundă la a treia întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

30 Cheltuielile efectuate de către guvernul german, precum și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile din acțiunea principală, un caracter incidental față de

procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către Bundesverwaltungsgericht, prin Ordonanța din 27 aprilie 1994, declară:

1) Articolul 22 alineatul (1) litera (a) punctul (ii) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familia acestora care se deplasează în cadrul Comunității, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CEE) nr. 2001/83 al Consiliului din 2 iunie 1983, trebuie interpretat în sensul că vizează o reglementare națională în conformitate cu care un salariat are dreptul, în cazul unei incapacități de muncă, la plata în continuare a salariului pe o anumită perioadă de timp, chiar și în cazul în care salariul nu este plătit decât după un anumit timp de la apariția incapacității.

2) Interpretarea articolului 18 alineatele (1) - (5) din Regulamentul nr. 574/72 al Consiliului din 21 martie 1972 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 pe care Curtea a formulat-o în Hotărârea din 3 iunie 1992, Paletta (cauza C-45/90, Rec. p. I-3423) nu implică faptul că i se interzice angajatorului să aducă dovezi care să permită, după caz, instanței naționale să constate existența unui comportament abuziv sau fraudulos care rezultă din faptul că, deși lucrătorul invocă o incapacitate de muncă stabilită în conformitate cu articolul 18, menționat anterior, acesta nu a fost bolnav.

Rodríguez Iglesias	Kakouris	Puissochet	Hirsch
Mancini	Schockweiler	Moitinho de Almeida	
Kapteyn		Murray	Jann
Ragnemalm		Sevón	Wathelet

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, 2 mai 1996.

Grefier
R. Grass

Președinte
G. C. Rodríguez Iglesias